

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA VĂN HÓA DU LỊCH

BẢO TÀNG BẮC NINH TRONG PHÁT TRIỂN DU
LỊCH VĂN HOÁ TỈNH BẮC NINH

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

Giảng viên hướng dẫn : TS. Dương Văn Sáu

Sinh viên thực hiện : Nguyễn Trung Hiếu

HÀ NỘI – 2014

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành đề tài khóa luận tốt nghiệp “Bảo tàng Bắc Ninh trong phát triển du lịch văn hóa tỉnh Bắc Ninh”. Em xin chân thành cảm ơn các thầy cô giáo đã tận tình hướng dẫn, giảng dạy trong suốt quá trình học tập nghiên cứu và rèn luyện tại Trường Đại học Văn Hóa Hà Nội.

Đặc biệt em xin gửi lời cảm ơn sâu sắc nhất tới TS. Dương Văn Sáu – Chủ nhiệm khoa Văn hóa du lịch (Trường Đại học văn hóa Hà Nội) là người đã định hướng, giúp đỡ và chỉ bảo tận tình trong suốt quá trình em thực hiện đề tài này.

Xin chân thành cảm ơn cô Kiều Thị Thơm – Trưởng phòng hướng dẫn thuyết minh (Bảo tàng Bắc Ninh) đã nhiệt tình giúp đỡ em hoàn thành đề tài khóa luận.

Qua đây em cũng xin gửi lời cảm ơn đến Sở Văn hóa Thể thao và Du Lịch tỉnh Bắc Ninh và Ủy ban nhân dân thành phố Bắc Ninh đã tạo điều kiện em trong quá trình khảo sát, tìm hiểu thực trạng Bảo tàng Bắc Ninh. Mặc dù đã có nhiều cố gắng để thực hiện đề tài khóa luận một cách hoàn chỉnh nhất, nhưng trong đề tài vẫn có những thiếu sót nhất định mà bản thân chưa thấy được. Em rất mong được sự góp ý của quý thầy cô và các bạn sinh viên để khóa luận tốt nghiệp của em được hoàn chỉnh hơn.

Em xin chân thành cảm ơn!

Hà Nội, ngày 20 tháng 5 năm 2014

Sinh viên thực hiện

Nguyễn Trung Hiếu

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	7
2. Mục đích và phương pháp nghiên cứu của đề tài.....	7
3. Phạm vi nghiên cứu của đề tài.....	8
4. Bố cục của khóa luận	9
Chương 1. KHÁI QUÁT VỀ BẮC NINH VÀ BẢO TÀNG BẮC NINH	10
1.1. Khái quát về tỉnh Bắc Ninh	10
1.1.1. Điều kiện tự nhiên.....	10
1.1.2. Điều kiện kinh tế, văn hóa – xã hội	14
1.2. Khái quát về bảo tàng Bắc Ninh.....	16
1.2.1. Lịch sử hình thành và phát triển của Bảo tàng Bắc Ninh	16
1.2.2. Chức năng, nhiệm vụ của Bảo tàng Bắc Ninh.....	17
1.2.3. Tổ chức bộ máy và đội ngũ nhân lực của Bảo tàng Bắc Ninh	17
1.2.4. Tổ chức trưng bày ở Bảo tàng Bắc Ninh hiện nay.....	19
Tiểu kết chương 1	19
Chương 2	20
THỰC TRẠNG HOẠT ĐỘNG CỦA BẢO TÀNG BẮC NINH	20
2.1. Vai trò của bảo tàng Bắc Ninh	20
2.1.1. Bảo tàng Bắc Ninh trong đời sống chính trị, kinh tế, văn hóa - xã hội của tỉnh Bắc Ninh.....	20
2.1.2. Bảo tàng Bắc Ninh – điểm đến văn hóa hấp dẫn cho du khách.....	23
Hình 2: Tỷ lệ du khách đối với các vị trí khác nhau	24
2.2. Thực trạng hoạt động của bảo tàng Bắc Ninh.....	25
2.2.1. Những hoạt động chuyên môn.....	25
2.2.2. Các hoạt động chuyên đề.....	27
2.2.3. Đánh giá hiệu quả hoạt động của Bảo tàng Bắc Ninh.....	40
2.2.4. Bảo tàng Bắc Ninh trong con mắt khách du lịch.....	41

Tiểu kết chương 2	49
Chương 3. GIẢI PHÁP TĂNG TÍNH HẤP DẪN CỦA BẢO TÀNG BẮC NINH TRONG CÁC CHƯƠNG TRÌNH DU LỊCH VĂN HÓA BẮC NINH	50
3.1. Những thuận lợi và khó khăn trong hoạt động của bảo tàng Bắc Ninh ...	50
3.1.1. Thuận lợi	50
3.1.2. Khó khăn	51
3.1.3. Nguyên nhân của những khó khăn	52
3.2. Phương hướng phát triển bảo tàng Bắc Ninh	53
3.2.1. Những căn cứ để đề xuất phương hướng phát triển	53
3.2.2. Phương hướng phát triển cơ bản của Bảo tàng Bắc Ninh	53
3.3. Các giải pháp cụ thể nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động di lịch ở bảo tàng Bắc Ninh.....	56
3.3.1. Nghiên cứu, đánh giá, bổ sung xây dựng và phát triển cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ các hoạt động trong Bảo tàng	56
3.3.2. Bổ sung, tăng cường và nâng cao chất lượng nguồn nhân lực	57
3.3.3. Đổi mới các giải pháp trưng bày, thay đổi phương cách hoạt động của Bảo tàng	58
3.3.4. Đẩy mạnh công tác truyền truyền, quảng cáo, Marketing.....	59
3.3.5. Xúc tiến và tăng cường liên kết hoạt động giữa bảo tàng với các đơn vị chức năng và các công ty du lịch	61
3.3.6. Xã hội hóa các hoạt động của Bảo tàng.....	61
3.4. Chương trình du lịch Bắc Ninh tiêu biểu	61
Tiểu kết chương 3	62
KẾT LUẬN.....	63
TÀI LIỆU THAM KHẢO	
PHỤ LỤC	

LỜI NÓI ĐẦU

Trong thời đại mới, dân tộc và văn hoá ngày càng trở thành hai vấn đề mang tính chiến lược, thời sự trong mỗi con người, mỗi đất nước và toàn xã hội. Đặc biệt trước sự phát triển mạnh mẽ của khoa học công nghệ, xu thế giao lưu hội nhập đang mở ra cho xã hội loài người những thời cơ và thách thức mới. Trong bối cảnh đó muốn duy trì được bản sắc riêng của dân tộc thì các nước phải có những biện pháp chiến lược để bảo vệ bản sắc văn hóa dân tộc của riêng mình, phải sử dụng nhiều loại hình công cụ thích hợp để tuyên truyền, quảng bá và giáo dục làm cho các tầng lớp nhân dân trong và ngoài nước hiểu biết, trân trọng bản sắc văn hoá của dân tộc mình.

Đất nước ta cũng đang đứng trước những vận hội mới, một câu hỏi được đặt ra là: Chúng ta cần làm gì để giữ gìn, phát huy bản sắc văn hóa dân tộc đồng thời khơi dậy truyền thống dân tộc trong mỗi người dân? Đây là nhiệm vụ chung của toàn xã hội và cũng là nhiệm vụ rất quan trọng của ngành bảo tồn bảo tàng. Trải qua 20 năm đổi mới, ngành bảo tàng đã đạt được những bước tiến đáng kể và dần khẳng định được vai trò vị trí của mình. Mặc dù vẫn còn đó những tồn tại cần được khắc phục.

Bảo tàng Bắc Ninh được đánh giá là một trong những bảo tàng hoạt động hiệu quả ở Việt Nam - với những tư liệu quý hiếm và có giá trị văn hóa cao. Để hiểu hơn về vấn đề này cùng với mong muốn hiểu biết thêm về quê hương của mình, góp phần làm cho các hoạt động thực tiễn của Bảo tàng Bắc Ninh đạt hiệu quả cao hơn. Em chọn đề tài: ***“Bảo tàng Bắc Ninh trong phát triển du lịch văn hóa tỉnh Bắc Ninh”*** làm đề tài nghiên cứu của mình.

Xin trân trọng cảm ơn!

Hà Nội, ngày 20 tháng 5 năm 2014

Tác giả

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Du lịch mới chỉ phát triển ở Việt Nam những năm gần đây khi Đảng và Nhà nước thực hiện công cuộc đổi mới, nhờ đó đời sống vật chất và tinh thần của người dân được nâng cao, nhu cầu du lịch tìm hiểu về văn hóa cũng đòi hỏi cấp bách hơn bao giờ hết. Mặt khác, công cuộc đổi mới cũng thu hút một lượng khách quốc tế lớn đến tìm hiểu, làm ăn, hợp tác du lịch tại Việt Nam, đồng thời họ là những người có nhu cầu rất lớn tìm hiểu về lịch sử văn hoá.

Được sự quan tâm của các cơ quan chức năng của ngành Văn hóa – Thông tin trước đây (nay là ngành Văn hóa, Thể thao và Du lịch) cùng với nỗ lực cố gắng không ngừng của đội ngũ cán bộ, nhân viên Bảo tàng. Bảo tàng Bắc Ninh được thành lập vào năm 1977 và từ đó đến nay đã từng bước phát triển không ngừng. Trong những năm qua bằng những hoạt động của mình, với thế mạnh riêng, Bảo tàng Bắc Ninh đã dần khẳng định được vị thế và trở thành một trong những bảo tàng có sức hấp dẫn lớn đối với du khách, một trong những địa điểm du lịch mà khách không thể bỏ qua nếu như họ đến Bắc Ninh.

Vì vậy, việc tìm hiểu đánh giá về tiềm năng du lịch văn hoá, khả năng đón tiếp và phục vụ khách của Bảo tàng Bắc Ninh là điều nên làm và là đề tài hấp dẫn, có ý nghĩa đối với sinh viên ngành du lịch.

2. Mục đích và phương pháp nghiên cứu của đề tài

Để thực hiện và hoàn thành tốt đề tài, em đã có một thời gian thực tập ở Bảo tàng Bắc Ninh, Bảo tàng dân tộc học và Bảo tàng lịch sử, để có thể tìm hiểu và tiếp cận các đối tượng của đề tài, kết hợp với việc sưu tầm tài liệu và tiếp cận các đối tượng của đề tài, em cũng thực hiện các chuyến đi nhằm điều tra thăm dò ý kiến của khách tham quan về Bảo tàng Bắc Ninh.

Trên cơ sở đó, tìm hiểu nguyên nhân về sức hấp dẫn và những tồn tại của Bảo tàng Bắc Ninh đối với khách du lịch và đưa ra một số ý kiến nhằm phát triển hoạt động du lịch ở đây.

Để thực hiện đề tài này, em đã sử dụng các phương pháp nghiên cứu tổng hợp, liên ngành như các phương pháp: tổng hợp, thu thập tư liệu; điều tra khảo sát thực tế hoạt động tại Bảo tàng. Khóa luận cũng sử dụng phương pháp điều tra xã hội học, thu thập thông tin khách quan, phỏng vấn sâu các đối tượng du khách. Bên cạnh đó, em cũng sử dụng phương pháp tư duy, phân tích, đánh giá đúng tình hình để từ đó đưa ra những giải pháp phù hợp với tình hình thực tế của bảo tàng Bắc Ninh trong phục vụ khách tham quan nói chung, khách du lịch văn hóa nói riêng hiện nay.

3. Phạm vi nghiên cứu của đề tài

Mặc dù là một bảo tàng mới thành lập nhưng có rất nhiều tài liệu cũng như các công trình nghiên cứu khác nhau về bảo tàng. Song để tiếp cận với Bảo tàng Bắc Ninh dưới hình thái của hoạt động du lịch thông qua hệ quy chiếu của Văn hoá Du lịch thì còn rất ít và chưa đồng bộ.

Vì vậy trong đề tài này, trên cơ sở kế thừa kế thừa tổng hợp và sử dụng những nguồn tư liệu khác nhau kết hợp với một khoảng thời gian ngắn đi thực tập điền dã, với tư cách là một sinh viên khoa Văn hóa Du lịch tiếp cận với Bảo tàng Bắc Ninh để từ đó chỉ ra tiềm năng du lịch to lớn của bảo tàng cũng như những điều còn hạn chế bất cập cho sự phát triển du lịch văn hoá của bảo tàng này. Đồng thời đưa ra những nhận xét cảm quan của mình nhằm góp phần thúc đẩy sự quan tâm của du khách trong và ngoài nước đối với bảo tàng cũng như góp phần nhỏ bé của mình đưa bảo tàng trở thành một địa chỉ du lịch văn hoá không thể nào quên đối với mỗi du khách khi đến với Bắc Ninh.

Phạm vi nghiên cứu về không gian là Bảo tàng Bắc Ninh với tư cách là 1 thiết chế văn hóa – xã hội trong không gian văn hóa của thành phố Bắc Ninh, tỉnh Bắc Ninh.

Phạm vi nghiên cứu về thời gian: tìm hiểu hoạt động của Bảo tàng Bắc Ninh từ năm 2012 trở lại đây.

4. Bố cục của khóa luận

Ngoài Lời nói đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo, Phụ lục theo đúng qui định chung, Khóa luận chia làm 3 chương:

Chương 1: Khái quát về Bắc Ninh và Bảo tàng Bắc Ninh.

Chương 2: Thực trạng hoạt động của Bảo tàng Bắc Ninh.

Chương 3: Giải pháp tăng tính hấp dẫn của Bảo tàng Bắc Ninh trong các chương trình du lịch văn hóa Bắc Ninh.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bảo tàng dân tộc học Việt Nam (2002), *Dự án quy hoạch tổng thể phát triển Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam (1998-2010)*, Nxb Nông nghiệp.
2. Bảo tàng dân tộc học Việt Nam (2006), *Dự án xây dựng khu trưng bày các nước Đông Nam Á*, Nxb Viện Đông Nam Á.
3. Bảo tàng dân tộc học Việt Nam (2008), *Các công trình nghiên cứu của Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam* - Nxb Khoa học xã hội.
4. Nguyễn Quốc Bình (2008), *Phục vụ khách tham quan Bảo tàng*, Kỷ yếu.
5. Cục Bảo tồn bảo tàng - Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam (1998) *Bảo tàng với sự công nghiệp hoá - hiện đại hoá đất nước* - Nxb Hà Nội.
6. Cục Bảo tồn bảo tàng - Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam (2002), *Đổi mới tiếp cận Dân tộc học trong các Bảo tàng* - Nxb Chính trị quốc gia.
7. Hội đồng lịch sử tỉnh Hà Bắc (1986), *Lịch sử Hà Bắc*, Tập I, Hà Bắc.
8. Lương Văn Kế (1999), “Đôi nét về công hiến của Văn miếu Bắc Ninh trong di sản văn hóa dân tộc”, *Văn miếu Bắc Ninh (Kỷ yếu hội thảo khoa học)*, UBND thị xã Bắc Ninh - Sở Văn hóa thông tin Bắc Ninh, tr 41.
9. Nguyễn Quang Khải (dịch và chú giải) (2000), *Văn bia văn miếu Bắc Ninh*, NXB Văn hóa dân tộc, Hà Nội.
10. Lê Viết Nga (*chủ biên*), Nguyễn Văn Đáp - Lê Thị Hiền - Đỗ Thị Thủy (*biên soạn*) (2007), *Các vị đại khoa tỉnh Bắc Ninh*, Bảo tàng tỉnh Bắc Ninh.
11. Lê Viết Nga (*chủ biên*) (2006), *Văn miếu Bắc Ninh*, Bảo tàng tỉnh Bắc Ninh.
12. Lê Viết Nga (1999), “Lịch sử văn miếu Bắc Ninh”, *Văn miếu Bắc Ninh (Kỷ yếu Hội thảo khoa học)* UBND thị xã Bắc Ninh, sở Văn hóa-Thông tin Bắc Ninh, tr 97.
13. Dương Văn Sáu (2004), *Lễ hội Việt Nam trong sự phát triển Du lịch*, Giáo trình dành cho sinh viên các trường ĐH & CĐ ngành Du lịch, Trường ĐHVH Hà Nội.

14. Dương Văn Sáu (2008), *Di tích lịch sử văn hóa và danh thắng Việt Nam*, Giáo trình dành cho sinh viên các trường ĐH & CĐ ngành Du lịch, NXB Đại học Quốc gia, Hà Nội.
15. Dương Văn Sáu (2014) *Hệ thống di tích Nho học Việt Nam và các văn miếu tiêu biểu ở Bắc Bộ*, Nxb Thông tin truyền thông.
16. Thư viện tỉnh Hà Bắc (1982), *Địa chí Hà Bắc*, Hà Bắc.
17. Ngô Văn Lệ (chủ biên), Nguyễn Văn Tiệp, Nguyễn Văn Diệu (1998), *Văn hóa các dân tộc thiểu số ở Việt Nam*, Nxb Giáo dục
18. Timothy Ambrose và Crispin Paine (2000), *Cơ sở Bảo tàng (Lê Thúy Hoàn dịch), Bảo tàng Cách Mạng Việt Nam* – Nxb Hà Nội
19. Trần Đức Thanh (1999), *Nhập môn khoa học du lịch*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.
20. Bùi Thị Hải Yến (2005), *Tuyến điểm du lịch*, Nxb Giáo dục.